

Til Statsforvalteren i Oslo og Viken Valgerd Svarstad Haugland

Fra Oppsal Vel

Oppsal 14. januar 2023

Østmarka nasjonalpark – høringsuttalelse

Det vises til invitasjon til uttalelse om forslag til nye verneområder for deler av Østmarka.

Oppsal Vel vil her komme med sin uttalelse til Statsforvalterens forslag. Utgangspunktet vårt er da våre medlemmer og befolkningen på Oppsal sin sterke tilknytning til Østmarka som nærmeste nabo. Deres bruk av marka er primært for å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Men også bruk av området til rekreasjon og idrett slik som i dag er viktig for de som har gitt oss tilbakemeldinger.

Generelt

Oppsal Vel slutter seg til dem som er meget fornøyd med forslagene om vernebestemmelser ut fra de premissene som er blitt satt for utredningen av Østmarka som nasjonalpark. Vi støtter da primært forslaget alternativ 1. Dette i første rekke fordi arealet i Østmarka naturreservat juridisk sett vil få det samme strenge vernet innenfor de foreslåtte nasjonalpark-grensene, og fordi en stor nasjonalpark trolig vil kunne skape større identitet og eierskap for oss som lokalbefolkning.

Våre medlemmer i velet er mest opptatt av å verne naturen og opprettholde de aktivitetene i Østmarka vi har mulighet til i dag. Følgelig er vi mest opptatt av at skog ikke ødelegges ved hogst, at friluftsopplevelsene og dyrelivet ikke forringes av unødvendig støy, og at fremkommeligheten både sommer og vinter tilrettelegges som i dag.

Større arealer som friluftsområde etter markaloven - forhindre flatehogst

Oppsal Vel så helst at arealet vernet som friluftsområde etter markaloven § 11 utgjorde større arealer i Statsforvalterens forslag.

- «Buffersonen» i vest mot Oppsal og annen bebyggelse burde vært utvidet i forslaget selv om turgåing og hogst her de senere årene har redusert naturverdiene isolert sett, jf NINAs utredning. Men naturopplevelsene som viser seg i Østmarkas randsone har en meget stor effekt på de svært mange som kun beveger seg kort inn i marka, slik som småbarnsfamilier, fysisk reduserte, sopp- og bærsankere, hengekøye-entusiaster, buldrere, hundeluftere etc. Oppsal Vel mener derfor at vilkåret i formålsbestemmelsen i forslaget til forskrift for friluftsområdet om å bevare «naturopplevelsensverdiene» ved vernet slår inn også for store områder i nevnte områder mot bebyggelsen i vest.

- Friluftsområdene vernet etter markaloven burde også ha strukket seg fra Elvåga-vassdraget og østover slik at de tre vakre vannene Halsjøen, Drettvannet og Skålsjøen var omfattet. Også her er «naturopplevelsesverdiene» store for de som beveger seg inn i selveste «indrefiletten» av Østmarka. I tillegg vil et vern her ha positiv innvirkning i naturmangfoldet på det som er forslått fredet som nasjonalpark dersom vi har forstått de faglige utredningene riktig.

Hovedargumentet for ovennevnte er å forhindre den naturødeleggende flatehogsten som av uforståelige årsaker altfor lett kan igangsettes innenfor markalovens grenser, dersom ikke området allerede er vernet etter markaloven § 11. Skjemmende flatehogst nær bebyggelsen har skjedd helt opp til vår tid, også i offentlig regi. Vernet av Østmarka etter markaloven oppleves da som innhul for brukere av sitt nærmiljø.

Private skogeiere som har sitt inntømme av skogsdrift må få hogge effektivt når de ikke mottar økonomisk kompensasjon for å opprettholde naturens bærekraft. Men vi er usikre på om myndighetene da har forsøkt det maksimale med regulering ut fra naturens bærekraft, eller om frivillig vern eller makeskifte overfor den enkelte skogeier faktisk er forsøkt. Et eksempel på det siste er den nylig planlagte hogsten og opparbeidelsen av en formidabel skogsbilvei i et naturskjønt område mellom Elvåga og Halsjøen i Østmarka, hvor friluftsfolket nå opplever inngrepsfri natur.

Vi er innforståtte med at privat grunn forutsetter makeskifte/frivillig vern, og at statsforvalterens mandat ikke var å gå inn i dette i sin utredning. Vi håper likevel dette vårt innspill kan tas med videre og vurderes parallelt med opprettelsen av en nasjonalpark og friluftsområder. Vi ser derfor meget positivt på at private skogeiere også helt i det siste har foreslått frivillig vern nord i forslaget, og at Statsforvalteren nettopp bemerker at en inkludering av disse områdene vil bli «en bedre arrondering for å ivareta verneformålet.», jf høringsforslaget pkt Innsnevring på side 37.

Støy

Velets medlemmer opplever fraværet av støy som særlig viktig for en god naturopplevelse når en ferdes i Østmarka. Noe av denne støyen oppstår fordi skogen befinner seg så nær tettbygde strøk og biltrafikk, noe en vanskelig kan få gjort noe med. Men støy i tillegg til dette og som ikke har aktverdige formål, vil en helst slippe på tur i marka. Mye av støyen i helger skyldes hobbyflygerne fra Kjeller flyplass hvis lidenskap er å fly veteranfly i lav høyde over Østmarka for deretter å vise sine passasjerer Oslo sentrum.

Derfor ser en meget positivt på at Statsforvalteren foreslår en flyforbudssone over området for nasjonalpark i forskrift til denne § 8 første ledd. Vi er usikre på om 300 meters sone avhjelper uønsket desibel nok, og oppfordrer derfor til at dette blir undersøkt av fageksperter før forskriften for nasjonalparken trer i kraft.

Vi ser ikke at en flyforbudssone er regulert i forskrift til friluftsområde etter markaloven § 11. Vi finner dette lite logisk da «naturopplevelsesverdiene» særlig blir forringet av slik støy også i friluftsområder. I tillegg må omtalte støy også forstyrre dyrelivet som vel er noen av de samme dyrene som i nasjonalparken.

En forslår derfor følgende utvidelse og strykning i forslaget til Forskrift om friluftsområde etter markaloven § 5 Regulering av ferdsel, andre ledd bokstav a slik at denne formuleres som følger:

- a) *Motorisert ferdsel til lands og til vanns og i lufta under (300/1000 meter) fra bakken er forbudt ,herunder landing og start med luftfartøy.*

Andre forbud mot unødvendig støy, f eks fra droner, tilsluttes selvsagt i tråd med ovennevnte.

Tilrettelegging og utsikt

Våre vel-medlemmer fremhever at det er viktig for dem at Østmarka tilrettelegges for gode naturopplevelser. Dette innebærer at skiltingen og oppslagstavler bør være pedagogiske, oppdaterte og ha en viss gjenkjennelig «stil» og logo. En sterkere identitet til området styrkes også ved ordet «Østmarka nasjonalpark» brukes på oppslag og skilt så mye som mulig. At noen av områdene som foreslås vernet juridisk sett ikke er en nasjonalpark etter naturmangfoldsloven § 35, men friluftsområde etter markaloven § 11, er nok ikke vesentlig for markatraveren da de foreslåtte forskriftene for begge typer verneområder nærmest er identiske.

Utsikt og utsiktsmål styrker naturopplevelsene og er også gode turmål. Oppsal Vel ser derfor positivt på forslagene til både nasjonalparkforskrift og friluftsområde-forskrift som dispensasjonsbestemmelsene forslår «rydding av utsiktspunkter».

Sarabråtenspillet

Medlemmer av Oppsal Vel er også involvert i ute-teaterforestillingen Spillet om Sarabråten, både som utøvere og publikummere. Spelet foregår på ruinene av Sarabråten ved Nøkle vann som er et sterkt besøkt rasteoråde. En ser at forslag til forskrift til friluftsområde § 7 bokstav m kan gi unntak fra forbudet mot større arrangementer. En forutsetter derfor at Spillet om Sarabråten kan fortsette ufortrødent, men kanskje med litt mer imøtekommenhet fra forvaltningsmyndigheten sin side enn de senere år, for å kunne frakte inn publikummere som er dårlige til beins.

I tillegg er Spillet om Sarabråten et arrangement som tar vare på kulturminnet over Thomas Heftyes bruk av stedet som forlystelsessted, og i så måte det motsatte av å «skade eller ødelegge kulturminner», jf forslaget til forskrift til friluftsområde § 3 bokstav d.

Forvaltningsmyndigheten

At nasjonalparkstyret forslås bestå av representanter fra kommuner og fylkeskommune som området ligger i, anses som positivt demokratisk sett.

I tillegg til dette bør det vurderes representasjon fra noen som representerer friluftslivet og brukerne av områdene ut fra nasjonalparken og friluftslivsområdets særegenhet. Vi foreslår derfor at f eks Østmakes Venner, DNT Oslo -og Akershus og Skiforeningen enten hver for

seg eller i fellesskap foreslår en eller flere representanter som kan oppnevnes som styrerepresentanter, eventuelt ta sete i nasjonalparkstyret som observatører. Oppsal Vel vurderer at nasjonalparkstyrets forvaltning med dette kan bli kvalitativt bedre og høyne styrets demokratiske legitimitet når det gjelder friluftslivet i Østmarka.

Nasjonalparksenter - besøksenter

Oppsal Vel samarbeider tett med Stiftelsen Oppsal Samfunnshus som ligger ved Oppsal senter og T-bane, og ca 7 minutters lett gange til Østmarka. Oppsal Samfunnshus har for tiden ledige kontorlokaler og i tillegg leier samfunnshuset ut større og mindre møterom som ville kunne romme aktivitetene til et permanent eller midlertidig nasjonalpark-administrasjon og arbeidsplassen for en nasjonalparkforvalter.

Et besøksenter bør derimot etableres i et område som kan hankses med besøkende på en fornuftig og bærekraftig måte.

På vegne av Oppsal Vel

Hans Christian Apenes

Leder